

Virksomhedsrettede indsatser som værktøj mod ledighed og mangel på arbejdskraft

Dato: 24-08-2022

Reference: kbay/Stab og Erhverv

Journalnr.: 22/7757

Dette notat beskriver formålet med og evidensen for jobcentrets virksomhedsrettede indsatser som baggrund for Arbejdsmarkedsudvalgets temadrøftelse i september 2022.

De samlede beskæftigelsesindsatser i jobcentret omfatter ordinær uddannelse, ordinære arbejdstimer, vejledning/opkvalificering og virksomhedsrettede forløb. De virksomhedsrettede forløb kan være praktikker eller job med løntilskud. De vejledende og opkvalificerende indsatser kan f.eks. bestå af de såkaldte CV-kurser samt forskellige coachingforløb og digitale kurser.

Personer omfattet af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats kan få tilbud om ansættelse med løntilskud hos private og offentlige arbejdsgivere. Det gælder dog ikke uddannelseshjælpsmodtagere som vurderes åbenlyst uddannelsesparate, fleksjobvisiterede og personer som modtager sygedagpenge eller deltager i et jobafklaringsforløb og som er i job eller driver selvstændig virksomhed.

Tilbud om virksomhedspraktik gives med henblik på at afklare eller udvikle den lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer og at bringe personen tættere på sit jobmål gennem konkrete arbejdsopgaver og kollegiale sammenhænge.

De virksomhedsrettede forløb bruges, hvor det vurderes, at der kan ske en progression i den lediges kompetencer og gerne i kombination med opkvalificering, når arbejdsopgaverne kræver uddannelse, certifikater eller beviser. F.eks. truck-, svejse-, ADR- og hygiejne certifikater, kørekort eller danskundervisning.

Jobcentret bruger fra januar 2022 ikke længere virksomhedsrettede indsatser til arbejdsprøvnings, hvor borgerens funktionsniveau skal afprøves. Begrundelsen er, at den type forløb ikke står mål med virksomhedernes ressourceforbrug ved praktikkerne og at det ikke harmonerer med principperne om værdig sagsbehandling, at stærkt udfordrede borgere skal møde frem på en arbejdsplads, hvor de yder meget begrænset nytte.

Forventning om flere virksomhedsrettede forløb

Norddjurs Kommune forventer at øge andelen af virksomhedsrettede forløb og samtidigt reducere de vejledende og opkvalificerende forløb. Det skyldes især, at der er god evidens for de virksomhedsrettede indsatsers effekt. Dertil kommer, at der med Anden delaftale om en nytænkning af beskæftigelsesindsatsen forudses en omlægning i den måde, jobcentrenes resultater opgøres på, så vejledende og opkvalificerende indsatser ikke længere vil være nulstillende i forhold til jobcentrenes pligt til at give tilbud.

På den baggrund forudser jobcentret en reduktion i antallet af vejledende og opkvalificerende forløb med 15% i forhold til 2019, mens der forudses en samtidig stigning i antallet af virksomhedsrettede forløb med 25% i forhold til 2019.

Tabel 1 nedenfor viser det forventede antal beskæftigelsesfremmende forløb i 2019 og 2023, hvis der tages udgangspunkt i indsatsen i Norddjurs Kommune i 2019 suppleret med beregninger fra Beskæftigelsesministeriet.

Tabel 1 - Beregnet indsats i 2023

Tilbud	2019	2023 beregnet	Ændring fra 2019 til 2023
Ordinær uddannelse	370	407	+10%
Virksomhedsrettede forløb	1.253	1.566	+25%
Øvrige vejlednings- og opkvalificeringsforløb	2.562	2.178	-15%
I alt	4.185	4.151	

Kilde: Egne beregninger pba. Beskæftigelsesministeriets beregninger (2019 tal) 22.08.2022

Der er i perioden 2018 – 2021 imidlertid sket et markant fald i brugen af virksomhedsrettede indsats i Norddjurs Kommune. Det skyldes en generelt faldende ledighed, men også Corona-restriktionerne i 2020 og 2021 kan forklare det lave niveau i disse år. Derudover har der været fokus på en øget brug af ordinære arbejdstimer, hvilket også kan forklare en del af faldet. De foreløbige tal for 2022 tyder dog på, der igen sker en stigning i de virksomhedsrettede forløb forhold til 2020 og 2021.

Tabel 2 nedenfor viser fordelingen af praktik og løntilskud for de enkelte ydelsesgrupper i perioden 2018 til første kvartal 2022.

Tabel 2 – Virksomhedsrettede forløb i Norddjurs Kommune (Praktik og løntilskud)

Ydelse	2018	2019	2020	2021	1. kvartal 2022
A-dagpenge	370	233	196	171	39
Jobafklaringsforløb	123	95	81	86	45
Kontanthjælp	311	309	226	211	110
Ledighedsydelse	140	144	73	90	31
Ressourceforløb	85	62	46	62	23
Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse mv.	260	218	131	92	24
Sygedagpenge	84	57	52	94	40
Uddannelseshjælp	145	135	126	105	53
I alt	1.518	1.253	931	911	365

Kilde: Jobindsats 22.08.2022

Dokumenteret effekt for borgeren

Gennem praktikker og løntilskudsordninger kan den ledige afprøve jobfunktioner og opøve kompetencer i forhold til de konkrete jobmål. Praktikker og løntilskud kan også bruges som vej til et brancheskifte.

Undersøgelser viser, at udsatte borgere bevæger sig fremad på alle faktorer, når de deltager i virksomhedsrettede tilbud. Det fremgår bl.a. af det kontrollerede forsøg 'Job First' og af 'Flere skal med' indsatsen.

JobFirst er en virksomhedsrettet beskæftigelsesindsats, som har til formål at bringe udsatte ledige i job eller tættere på arbejdsmarkedet gennem særligt tilrettelagte virksomhedsforløb. Indsatsen har særligt fokus på ordinære timer kombineret med intensiv mentorstøtte og sociale parallelindsatser. JobFirst metoden blev evalueret af Rambøll for STAR i maj 2018. Der blev gennemført et kontrolleret forsøg med JobFirst med i alt 2.407 borgere i 15 kommuner i perioden 2016-2017. Projektet omfattede aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og ressourceforløbsmodtagere.

Evalueringen viser blandt andet en signifikant positiv effekt af JobFirst på antallet af løntimer for borgere på kontanthjælp. Effekten tiltager ca. 1 år efter indsatsstart og ca. halvandet år efter indsatsstart har deltagergruppen ca. 67% flere ordinære timer end kontrolgruppen. Evalueringen viser også, at deltagelse i virksomhedsrettede indsatser styrker borgernes psykiske helbred og tro på egen evne til at fastholde et job. Endelig viser evalueringen, at jobcentre med færre borgere pr. sagsbehandler og jobcentre der i højere grad anvender virksomhedspraktik, opnår bedre resultater.

Evalueringen kan tilgås på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside via adressen:

<https://bm.dk/media/8557/miniopsamling.pdf>

Også i beskæftigelsesindsatsen "Flere skal med" ses positive effekter af det virksomhedsrettede fokus. Initiativet er et resultat af, at satspuljepartierne i perioden 2017-2019 afsatte 262,5 mio. kr. til initiativet med det formål at hjælpe de borgere, hvor langvarig sygdom er en forhindring for arbejde. I Flere skal med indsatserne er lønnede timer på dagsordenen ved borgerens første møde med sagsbehandleren og indsatsen tager udgangspunkt i borgerens egne ressourcer, ønsker og interesser i forhold til et fremtidigt job. Kombinationen af de to fokuspunkter har vist sig at virke. Siden august 2017 har mange kommuner haft gode erfaringer med at få langvarige kontanthjælpsmodtagere tilbage på det ordinære arbejdsmarked ved hjælp af det virksomhedsrettede fokus i Flere skal med-modellen.

Evalueringen kan tilgås på STARs hjemmeside via adressen:

<https://star.dk/media/15476/slutevaluering-af-flere-skal-med-pixiudgave.pdf>

I forlængelse af JobFirst og Flere skal med indsatserne har STAR i november 2020 udarbejdet en analyse med det formål at bidrage til et fælles transparent datagrundlag, der kan belyse anvendelsen af virksomhedsrettede forløb. Analysen omfatter forløb i virksomhedspraktik eller løntilskud, som er blevet afsluttet eller afbrudt i perioden 4. kvartal 2018 – 3. kvartal 2019. Analysen viser, at de virksomhedsrettede forløb er et ofte anvendt redskab i beskæftigelsesindsatsen med knap 171.400 forløb på landsplan i måleperioden. Langt de fleste virksomhedsrettede forløb (91%) var virksomhedspraktikforløb, mens løntilskud udgjorde ca. 9% af de virksomhedsrettede forløb.

STARs analyse viser blandt andet, at 25% af virksomhedspraktikforløbene fører til efterfølgende beskæftigelse, mens den efterfølgende beskæftigelsesandel for løntilskudsforløb er 61%.

I forhold til branchefordeling viser analysen, at for virksomhedspraktikforløb til borgere tæt på arbejdsmarkedet er industri den branche med den højeste andel af forløb med efterfølgende beskæftigelse (39%). Kigges der på virksomhedspraktikforløb til udsatte borgere, er både industri, bygge og anlæg samt sundhed og socialvæsen de brancher med den højeste andel af forløb med efterfølgende beskæftigelse (25%).

Brancherne industri og bygge og anlæg indgår i erhvervsstrategien for Norddjurs Kommune som styrkepositioner, der gøres en ekstra kommunal indsats for. Resultaterne i analysen fra STAR peger i retning af en god sammenhæng mellem styrkepositioner og virksomhedsrettede indsatser i Norddjurs Kommune.

Analysen kan tilgås på STARs hjemmeside via adressen:

<https://star.dk/media/15516/analyse-af-virksomhedsrettede-forloeb.pdf>

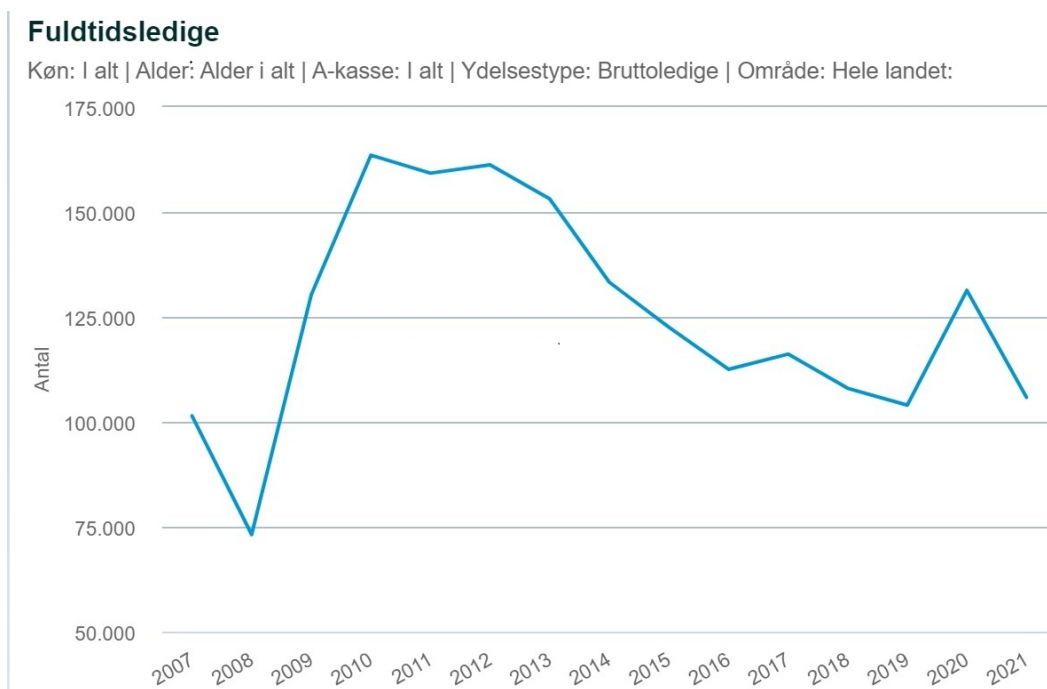
Effekten for virksomhederne

Udover effekten for borgeren har de virksomhedsrettede indsatser også som formål at understøtte, at virksomhederne får den arbejdskraft, de har behov for.

I de senere år har ledigheden været faldende og virksomhederne oplever i stigende grad udfordringer med mangel på arbejdskraft. Ledigheden lå i december 2021 betydeligt under niveauet i årene lige efter finanskrisen.

Figur 1 nedenfor viser udviklingen i ledigheden i hele landet i perioden 2007 – 2021. Figur 2 viser samme udvikling for Norddjurs Kommune. Udviklingen i Norddjurs flugter med udviklingen på landsplan.

Figur 1 – Ledighedsudvikling i hele landet 2007 - 2021

Kilde: Statistikbanken 22.08.2022 (AUL01)

Figur 2 – Ledighedsudvikling i Norddjurs Kommune 2007 – 2021

Fuldtidsledige

Køn: I alt | Alder: Alder i alt | A-kasse: I alt | Ydelsestype: Bruttoledige | Område: Norddjurs:

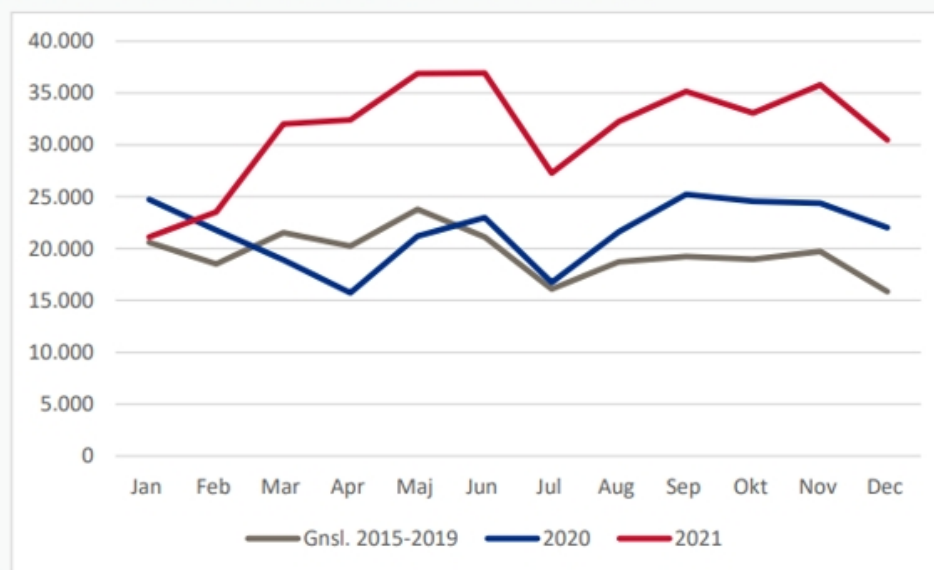

Kilde: Statistikbanken 22.08.2022 (AUL01)

Den lave ledighed har ført til rekrutteringsudfordringer for en række brancher. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) udarbejder en kvartalsvis rekrutteringsundersøgelse, som opgør antallet af forgæves rekrutteringer og den forgæves rekrutteringsrate (FFR) for alle de stillingsbetegnelser, der overvåges på arbejdsmarkedet. Figur 3 nedenfor viser udviklingen i antallet af nyopslåede stillinger fra januar 2020 til december 2021.

Figur 3 – Udvikling i antal nyopslåede stillinger 2020 - 2021

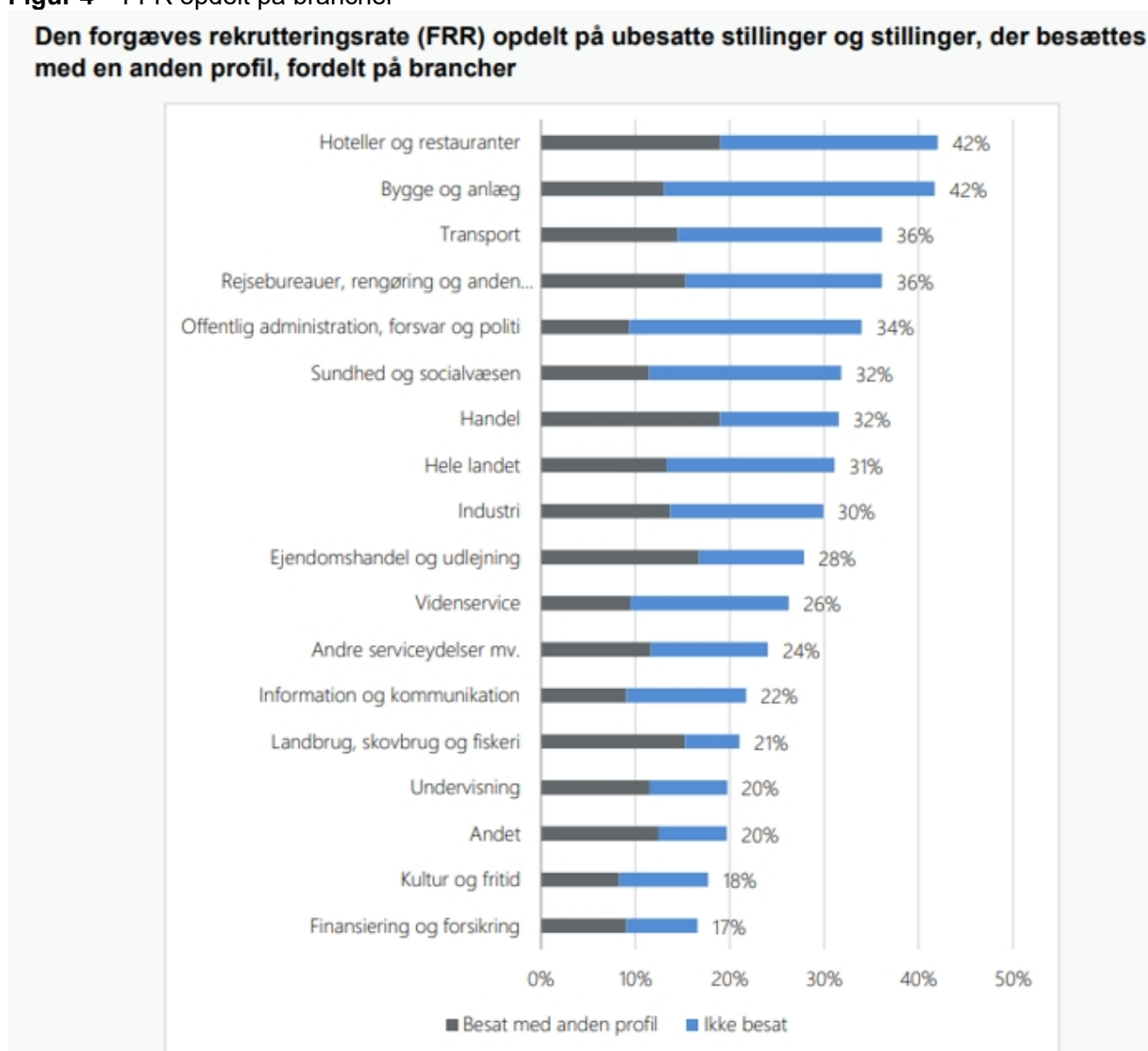
Udvikling i antal nyopslåede stillinger i januar 2020 til december 2021

Kilde: STAR Årlig redegørelse til Folketingets Beskæftigelsesudvalg 2022 s. 11

Figur 4 nedenfor viser den forgæves rekrutteringsrate opdelt på ubesatte stillinger og stillinger, der besættes med en anden profil fordelt på brancher.

Figur 4 – FFR opdelt på brancher

Kilde: STAR Årlig redegørelse til Folketingets Beskæftigelsesudvalg 2022 s. 14

Der er store forskelle mellem branchernes rekrutteringsudfordringer. På landsplan er rekrutteringsudfordringerne størst inden for "Hoteller og restauranter", samt inden for "Bygge & anlæg", hvor lidt under halvdelen af rekrutteringsforsøgene var forgæves. Indenfor "Undervisning", "Finansiering og forsikring" samt "Kultur og fritid" er det relativt lettest at få besat de ledige job, idet den forgæves rekrutteringsrate (FFR) her var hhv. 20, 17 og 18%.

For alle brancher under ét endte 18% af virksomhedernes rekrutteringsforsøg med, at stillingen ikke blev besat, mens 13% af virksomhedernes rekrutteringsforsøg blev besat med en person, som ikke havde alle de ønskede kvalifikationer. Ca. 43% af de forgæves rekrutteringer er således udtryk for, at der er ansat substituerede personer uden alle de ønskede kvalifikationer, mens i 57% af tilfældene er der ikke blevet ansat nogen.

Indenfor branchen 'Offentlig administration, forsvar og politi' har det været vanskeligt at substituere andre profiler ind i jobbet, mens det er udbredt i brancherne 'Landbrug, skovbrug og fiskeri' og 'Handel'. Jordbrug indgår i erhvervsstrategien for Norddjurs Kommune som en branchemæssig styrkeposition. Resultaterne i STARs analyse af den forgæves rekruttering peger på den måde i retning af en god sammenhæng mellem erhvervsstrategien og de virksomhedsrettede indsatser i Norddjurs Kommune, der kan hjælpe branchen med at afhjælpe mangel på arbejdskraft.